

NECESITATEA ȘI OPORTUNITATEA RELUĂRII UNOR CERCETĂRI MONOGRAFICE INTERBELICE

Florian Popa-Mieșan

D.P.M.B.

În perioada interbelică era un lucru obișnuit să se întocmească monografii ale diverselor localități rurale, munca monografică depășind caracterul ei pur științific și îmbrățișând întreaga viață a satelor românești. Dealtfel, între anii 1925 și 1945 s-au realizat în acest mod peste 600 de monografii sociologice. În cadrul școlii sociologice de la București au existat două direcții principale în efectuarea cercetărilor monografice: prima era tendința de simplificare a metodologiei, aplicată unităților administrativ-teritoriale (comune, plăși, județe, municipii) și practică în funcție de necesitățile de cunoaștere, iar a doua direcție consta în studierea unităților socio-culturale de origine social-istorică spontană, pentru care se folosea o metodologie mai pretențioasă, mai complexă, de durată, urmărind rezultate în primul rând teoretice.¹

Primei direcții, de simplificare a metodologiei i se integrează și studiul *Un sat de foști moșneni din Cîmpia Română: Poiana de lângă Iași*, apărut sub semnătura lui Mircea Stăncescu în nr. 7-9/1938 al revistei „Sociologie românească”.² Sistematizat în cinci capitole distincte, studiul trata despre: a. Descrierea geografică. Istorie. Moșile satului; b. Viața satului. Obiectivele culturale, de cult religios și de învățămînt; c. Starea sanitară; d. Portul; e. Îndeletnicirea locuitorilor. Cauzele emigrării. La prima vedere s-ar părea că este vorba despre o obișnuită monografie sociologică, mai puțin voluminoasă, îndreptată spre o anumită unitate socială — satul Poiana — urmărind în primul rând rezultate practice, de documentare.

Autorul a folosit o metodologie simplificată, deoarece studiul era axat pe câteva probleme practice, strict necesare și, deci, prin adevărat la durată probabil scurtă a efectuării cercetării, metodele folosite au fost mai simple.

Starea economică și socială a satului Poiana în deceniul patru

Studiul lui Mircea Stăncescu debutează cu o serie de informații privind poziția geografică a satului Poiana, așezat în sud-estul țării, în plin cîmp al Bărăganului, la distanță de 140 km de București. Este un vechi sat moșnenesc, care „se ține lanț în lungul apei, majoritatea caselor găsindu-se în jurul Iașiului”.³ În continuare, se precizează o serie de date și caracteristici demografice și economice: în anul 1938 satul Poiana număra, după ultima statistică a primăriei locale, 1 250 de locuitori și 188 de case, din care 156 în satul propriu-zis și 32 pe „deal”, denumire dată de localnici rîpei Bărăganului.

Autorul prezintă apoi dovezile și argumentele care pledează în favoarea calității de sat moșnenesc și anume: a. documentele privind improprietărea cu pămînt a 40 de țărani, prin legea improprietării țaranilor dată de domnitorul A. I. Cuza în anul 1864, restul locuitorilor fiind proprietari de pămînt mai dinainte; b. vechile denumiri ale moșilor, printre care se întîlnesc nume moșnenesti: Pisculeasca și moșia satului Poiana, stăpînită la început de moșnenii satului. Dar o bună parte din ei sărăcind, au fost nevoiți să vîndă pămînturile

¹ A se vedea în acest sens articolul lui Traian Herseni, *Despre monografiile regionale*, în vol. *Școala sociologică de la București*, București, Edit. științifică, MCMLXXI, p. 217.

² Despre autorul studiului nu s-au păstrat referințe bibliografice, fiind posibil ca monografia pe care o analizăm să fie singura sa lucrare.

³ „Sociologie românească”, nr. 7-9, an III, p. 344, București, 1938.

lor unuia dintre ei mai înstărit, Nae Poenaru, care a regrupat în minile sale apoi cea mai mare parte a moșiei Pisculeasca. De asemenea, moșia satului Poiana risca să aibă aceeași soartă, din cauza unor procese iscate între moșneni cu scopul de a ieși din indivizie și de a împărți cele mai bune pământuri.

Autorul prezintă, de asemenea, una dintre sursele de îmbogățire a boierilor. În trecut, satul a fost un popas principal în drumul mocanilor care coborau spre sfârșitul toamnei cu oile lor din munți spre a merge la iernat în Balta Ialomiței. Moșnenii — viitori boieri — se întovărășeau „și atacau pe ciobani, însușindu-și turmele lor” * având în acest mod o sursă necinstită dar sigură de îmbogățire. (În anul 1938 isprăvile singeroase ale acestor boieri încă mai erau cîntate de lăutarii bătrîni).

Autorul prezintă în continuare documentele pe baza cărora a descris situația moșilor satului și a loturilor țărănești înainte de reforma agrară, printre altele un plan al cătunului, făcut în 1880 de un inginer, important pentru că indică albia râului Ialomița înainte de 1885. În satul Poiana existau înainte de primul război mondial 6 moșii de trei tipuri: *călugărești*, *particulare* (stăpînite de marii proprietari) și *moșnenesti*. Moșile călugărești fuseseră secularizate încă din anul 1864 dar, după ce sînt trecute în proprietatea statului, *sînt luate* de Ion Marghiloman, tatăl lui Alexandru Marghiloman, fost prim-ministru al țării. Odată cu reforma agrară din 1921 aceste moșii sînt expropriate în întregime.

M. Stăncescu descrie, cu un acut simț de observație, condițiile materiale și de viață precare, insistînd asupra dependenței țăranilor de pămînt. În anii secetoși, țăranii nu reușeau nici să-și rezolve nevoile zilnice de hrană. Locuitorii satului Poiana nu mai cultivau grâu, ci doar orz, porumb, ovăz. Majoritatea trăiau din agricultură, muncind primăvara, vara și o parte din toamnă, în timpul iernii trăind din ceea ce au agonisit cu cerealele. În iernile care urmau anilor secetoși, situația țăranilor se înrăutățea și mai mult, fiind nevoiți să-și arendeze o parte din pămînt sau chiar să-l vîndă pentru hrana familiei sau a vitelor. După părerea lui Mircea Stăncescu, faptul că pămîntul dat țăranilor prin legea impropietărilor din 1921 putea fi vîndut după 6 ani era o greșală. Dacă termenul vinderii ar fi fost mai mare — de exemplu 30 de ani — spune autorul, atunci consecințele ar fi fost pozitive pentru țărani. Aproape jumătate din cei impropietăriți au vîndut pămîntul, devenind țărani săraci; la fel au procedat cei care au plecat din sat, astfel încît pămînturile au intrat din nou în posesia unor mari proprietari, recrutați chiar dintre țăranii impropietăriți prin reforma agrară din 1921 și în acest sens oferă o listă a lor. Autorul remarcă faptul că, în cazul în care țăranii își căsătoreau fetele cu flăcăi din sat ele trebuiau neapărat înzestrate cu pămînt, iar în situația cînd fetele se căsătoreau cu meseriași de prin oraș, care cereau bani, trebuiau la fel să-și vîndă din pămînt.

În capitolul privitor la *viața în sat*, autorul remarcă faptul că Poiana este un sat vechi în care nu întîlnim alinierea caracteristică satelor noi. Satul se întinde mai mult în lungime decît în lărgime, mergînd alături de râu, care este o binefacere pentru sat, aflat în chiar centrul cîmpiei Bărăganului Ialomițean. Casele „sînt făcute majoritatea din gard” **. Fiecare casă se compunea din cel puțin trei odăi și o tindă, fiind acoperite cu tablă, foarte puține avînd învelis din stuf sau coceni de porumb. În curtea caselor, numită *bătătură* de săteni, mare, înconjurată de *uluci*, foarte puține cu gard, se găseau hambarul pentru bucate și grajdul pentru vite.

Autorul amintește ipoteza după care primul proprietar al moșiei Frunzoaica, Răducan Tarcă, ar fi ridicat pentru moșneni biserica de lemn și astăzi principala atracție culturală și religioasă a satului, monument istoric. Starea acestei biserici în 1938 este descrisă de M. Stăncescu astfel: „Cu geamurile sparte, înăuntrul necurățită de multă vreme, ceea ce este o notă proastă pentru parohia Poiana” ***. În biserica de lemn nu s-au mai ținut slujbe de la sfîrșitul secolului al XIX-lea; dar în sat mai există o biserică de piatră, ridicată în anul 1804 pentru clăcași, de asemenea monument istoric³.

* Op. cit., p. 344.

** Op. cit., p. 346.

*** Ibid.

³ Muzeul de etnografie din Slobozia are posibilitatea să achiziționeze din satul Poiana, vechi și valoroase dovezi ale culturii materiale și spirituale țăărănești și în primul rînd biserica de lemn, unică în județul Ialomița, construită din bucăți masive de stejar — late de 60 cm și lungi de 10—13 m. Anul construirii acestei biserici sculptată în lemn nu se cunoaște precis, după unele documente vechimea sa fiind de peste 500 de ani. Ca mărturie a genului artistic al poporului român, această operă de artă, a cărei valoare artistică și culturală este inestimabilă, își merită locul într-un muzeu, cu atît mai mult cu cît astăzi se află într-o stare de degradare progresivă.

În continuare sînt prezentate și celelalte instituții ale satului: primăria, școala, care este una dintre cele mai vechi instituții de acest gen din Țara Românească, postul de jandarmi. În privința stării sanitare a satului, M. Stăncescu evidențiază existența efemeră a unui dispensar comunal înființat sub guvernarea liberalilor, din inițiativa ministrului de interne Vasile Lascăr. Dar, subliniază M. Stăncescu, dispensarul n-a dăinuit mult, fiind închis odată cu plecarea titularului de la interne, țărani din Poiana fiind nevoiți să se deplaseze la Slobozia sau Beresti pentru asistență medicală. Comunitatea dispunea de 41 de puțuri de apă, suficiente pentru necesitățile satului: 9 din piatră pe uliți, iar 32 în curți, dintre care 2 de piatră, unul din tuburi și 29 din lemn. În schimb, starea puțurilor este apreciată de autor ca „neglijate, beau vite și oameni din aceleași găleți”⁴, necorespunzătoare din punct de vedere igienic și punînd în pericol starea de sănătate a satului⁵.

Un loc distinct în monografia lui Mircea Stăncescu îl ocupă analiza stării învățămîntului în satul Poiana. Din acest punct de vedere M. Stăncescu subliniază că școala din Poiana este cea mai veche unitate de învățămînt din județul Ialomița⁶. Fiind un sat vechi moșnenesc, sînt foarte puțini neștiutori de carte, în categoria acestora intrînd mai ales femeile. Încă de la înființare, școala din Poiana a fost unitate organizată, prevăzută în buget, cu dascăl plătit, cu aprecieri asupra activității desfășurate, cu examene periodice, cu manuale și cărți tipărite special pentru a fi folosite în școală, cu indicații metodice.

Locul distinct al școlii din Poiana în învățămîntul din Țara Românească în secolul al XVIII-lea în special din importanța obiectivelor urmărite acum două secole și păstrate în documentele epocii a. pregătirea de știutori de carte care vor fi ajuns slujbași ai vămii și funcționari în județ; b. promovarea elementelor de cultură laică și orientarea conținutului școlii — la început religios — către disciplinele tehnice; c. combaterea misticismului și a vrăjilor. Documentele au păstrat numele diacului Stan din Poiana care redacta acte în limba slavonă încă în secolul al XVI-lea, deschizînd drum *luminătorilor prin carte*. La rîndul său, marele cărturar Nicolae Iorga, vorbind despre apariția unor „școli pentru învățătura de copii pămînteni, fără plată și fără simbrie”, amintește și școala din „satul cu nume dulce, de luat aminte, Poiana”. În documentele vechi expresia folosită pentru caracterizarea școlii din Poiana este „învățătură fără plată”, deci gratuită, „de pomană”, cum se serie în unele cărți domnești. Dealtfel, iată succint caracteristicile vechii școli din Poiana: a. învățămîntul era gratuit; b. avea continuitate; c. se asigura stabilitatea dascălilor care aveau contract și erau plătiți de la buget; d. puteau intra în școală și copii din pături de jos ale populației; e. se acordau recompense, cărți gratuite și chiar burse celor săraci și sirguncioși; f. în plus dascălilor din Poiana li se acordau scutiri „de toate dăjdiile și orînduilele țării”. Aceste scutiri erau înțelese ca recompense pentru osteneala depusă pentru învățătura satului și se întăreau „din domnie în domnie astfel încît să se păzească nestrămutat”. În privilegiul acordat dascălului de la Poiana, domnitorul țării ține să adauge: „rugăm dar și pe ceilalți domni care vor urma la conducerea țării să invoiască și să întărească” documentele de scutire.

În contrast cu perioada de început a școlii din Poiana, a cărei înființare a răspuns nevoilor generate de începutul de modernizare a statului român, de dezvoltarea social-economică a păturilor orășenești, ca și de lupta dusă de burghezia în ascensiune și de unii boieri luminați spre a pune școala în slujba emancipării sociale și naționale a românilor, Mircea Stăncescu evidențiază greutățile prin care trecea școala din Poiana în anul 1938, condițiile sociale precare în care se desfășura învățătura de carte în acest sat românesc în perioada respectivă.

În capitolul referitor la îndeletnicirea locuitorilor din Poiana, autorul scoate în evidență viața grea a plugarilor, care munciau din greu din primăvară pînă în toamnă la cîmp, cu ochii la cer așteptînd să vină ploile de care au nevoie, larna în jurul casei. Sînt prezentații

⁴ Op. cit., p. 346.

⁵ Astăzi satul Poiana dispune de o rețea de aprovizionare cu apă potabilă, locul puțurilor fiind luat de cișmele.

⁶ În anul 1975 școala din Poiana a împlinit 200 de ani de atestare documentară. Mircea Stăncescu, bazat pe anumite mărturii, afirmă că „în timpul lui Mihai Viteazul aici se găsea singura școală din județ” (p. 346), deci astăzi, vechimea ei reală ar fi de aproximativ *patru secole*. Pentru atestarea documentară a școlii se menționează un document referitor la școala din Poiana, datat 1798, din timpul domniei lui Constantin Hangerli, din enunțul său și al unui hrisov din 1803 rezultînd că școala din Poiana exista cel puțin din 1775 și avea *cărți de scutire* pentru dascălul ei, prima datată 1792, aprilie, 10.

de asemenea și cei 4 rotari din sat, care au învățat meșteșugul din tată în fiu și l-au exercitat în cadrul aceluiași familii. Fierările erau ținute de țigani (numărul țiganilor din sat era de 40), singurii locuitori din sat de alt neam în afară românilor.

Pentru a evidenția cauzele lipsei de prosperitate a vieții comerciale a satului, M. Stăncescu analizează situația din prezent și o compară cu situația din trecut. La jumătatea secolului al XIX-lea, satul Poiana era vestit pentru prăvăliile sale bine aprovizionate, în care se găsea „tot ce era de trebuință țăranilor, de la stambă la zeghea ciobanului”^{*}. Țăranii din satele din jur pe o rază de 30 de km, precum și ciobanii care coborau toamna din munți cu turmele pentru a merge la iernat în Balta Ialomiței, poposeau la Poiana, unde își făceau cumpărăturile. Comerțul a decăzut odată cu ridicarea podului peste Ialomița, la Slobozia care a marcat începerea procesului de ridicare și dezvoltare a acestui din urmă oraș, în defavoarea Poenii. Dacă înainte vreme — scrie M. Stăncescu — în sat existau multe prăvălii, bine aprovizionate și vestite în satele din jur, în 1938 mai funcționau doar trei băcăni care mergeau foarte prost, în timp ce Slobozia s-a ridicat și a ajuns un important centru comercial în județul Ialomița.

Apare însă un negoț nou, al cărui obiect îl constituie păsările și ouăle, al căror număr este considerat de către autorul monografiei insuficient, situație datorată deselor achiziții făcute de noi negustori, care și vindeau marfa la București. Ancheta pe care a întreprins-o M. Stăncescu printre țăranii din Poiana a scos în evidență faptul că negustorii de păsări s-au ridicat din rindurile unor săteni mai întreprinzători, care au pornit comerțul de păsări având capital un anumit număr de căruțe. Ei și-au creat piețe sigure atât pentru achiziționare în sate, cât și pentru desfacere în București, ei stabilind prețurile păsărilor în împrejurimi. Până la București negustorii de păsări făceau o zi și jumătate având gazde sigure atât în satele prin care treceau cât și în București, în cartierul Sf. Vineri.

Pentru grădinarit, care aducea câștig material foarte bun, satul dispunea de 4 grădini de zarzavat, deprindere învățată de la grădinarii bulgari, obligați prin lege să părăsească țara. Grădinile erau lucrate într-o formă de cooperare — *tovarășie* — de către 20 de *tovarăși*, pentru muncă fiind folosiți și alți săteni, plătiți în bani și produse. De remarcat că toate cele patru grădini aparțineau unor proprietari care le închiriau grădinarilor întovărășiți, obligați prin contract să plătească arenda în bani și zarzavat. Produsele grădinilor se vindeau atât în sat cât și în afară, în special la Slobozia și, vara, la Băile Amara.

În continuare este analizată o ultimă categorie socială, a celor care „au plecat de mici la oraș și acei care, deși până la armată nu au știut nici un fel de meserie — totuși, au părăsit și ei satul devenind oameni de serviciu”^{**}. Autorul remarcă faptul că pleacă la oraș în primul rînd copiii, unii pentru a urma școli și tinerii cu armata făcută — aceștia din urmă luând cu ei toată familia. Contrar situației din alte zone geografice (autorul dă exemplul Olteniei, unde țăranii pleacă la oraș căutînd de lucru, dar lăsîndu-și copiii și soțiile în sat, întorcîndu-se și ei după o vreme), la Poiana cei care pleacă își duc și familiile în oraș, vinzîndu-și casele și pămînturile din sat, pentru a locui în mahalalele orașelor.

Meseriile și numărul celor plecați, stabiliți în special în București, constituie obiectul unei atente analize efectuate cu mijloacele statistice. Se evidențiază faptul că majoritatea celor care au plecat din sat s-au îndreptat spre meserii. Astfel, aproximativ 70% din țăranii emigrați din Poiana au devenit mecanici, dogari, croitori, cismari, restul lucrînd fie la STB, Banca Națională a României, fie ca băieți de prăvălie, lucrători la florării sau la poștă. Mircea Stăncescu întocmește lista cu numele celor plecați, observînd că mulți dintre emigranții la oraș poartă aceleași nume, fiind rude. Explicația este următoarea: „Cel plecat după un timp oarecare, cheamă și pe ceilalți veri la oraș, să îmbrățișeze aceeași meserie”^{***}. Referitor la legăturile cu satul din care au plecat, M. Stăncescu remarcă faptul că majoritatea celor care și-au luat cu ei și familiile au rupt orice legătură cu satul natal. Doar cei tineri și necăsătoriți se mai întîlnesc între ei și revin în Poiana la sărbători.

Insistînd asupra faptului că emigranții din Poiana duceau o viață grea în București, M. Stăncescu demonstrează o dată în plus prosperitatea iluzorie a anului de vîrf 1938 în anumite medii sociale din România interbelică.

* *Op. cit.*, p. 348.

** Expresia „oameni de serviciu” este folosită cu sensul de „oameni de serviciu”, adică salariați.

*** *Op. cit.*, p. 348.

**** Ibidem

Necesitatea studierii cerințelor dezvoltării contemporane a Poienii

Desigur, astăzi simțim în măsură să apreciem în alt mod și cu alte criterii realitățile descrise și analizate de Mircea Stăncescu în studiul său, apărut la rubrica de cercetări de teren a revistei „Sociologie românească”. Dincolo însă de limitele metodologice și ideologice ale acestei încercări, de acum peste patru decenii, de studiere sociologică a unui sat românesc, remarcăm faptul că o serie de observații și concluzii sunt deosebit de revelatoare. Ne referim în primul rând la observațiile privind mobilitatea teritorială și socială a populației sătești, ca și la acelea referitoare la viața satului.

Considerăm că reluarea cercetării asupra acestui sat este necesară și oportună, deoarece o serie de probleme reale ar putea căpăta, printr-o studiere aprofundată, o rezolvare pozitivă. Pornind de la ideea exprimată de prof. H. H. Stahl după care sistemul gustian de concepere a realității sociale poate fi considerat un inventar complet chiar și pentru sociologii marxști, apreciem că este oportun să se efectueze în satul Poiana o investigație în care s-ar putea utiliza o matrice de cercetare cu cinci funcții: a. economică; b. rezidențială; c. producerea forței de muncă; d. demografică; e. ecologică. Aspectele sub care ar putea fi abordată realitatea socială a satului Poiana s-ar referi astfel la evoluția în timp a fenomenelor, la situația actuală, la tendințele de dezvoltare în viitor, la consecințele acestei dezvoltări, precum și la reflectarea schimbărilor în conștiința oamenilor. Scopul final al acestei cercetări ar consta în formularea unor propuneri privind optimizarea diferitelor funcții ale comunității Poiana. Acest sat, în plus, este interesant din punct de vedere științific datorită particularităților sale specifice. În Poiana, ca și în toate celelalte sate ale României s-au petrecut transformări structurale atât economice cât și sociale, permițându-se accesul acestei zone rurale la unele forme avansate de producție și civilizație. Din această perspectivă, cercetarea satului Poiana se înscrie în ideea necesității ca programele generale de dezvoltare economico-socială urmărite de politica României să se întemeieze pe o prealabilă investigație interdisciplinară a realității. În acest mod, cercetarea satului Poiana se integrează politicii de ansamblu judicios concepută de dezvoltare socială, sistematizare și echipare tehnică a zonelor rurale.

Sat de luncă, Poiana are sistemul habitat dispus în cea mai mare parte de-a lungul râului Ialomița și cu terenurile productive situate dincolo de aria rezidențială propriu-zisă. Mărimea și profilul economic al unității cooperatiste din sat asigură venituri suficiente pentru membrii cooperatori, și cu toate acestea unii părăsesc satul definitiv pentru a se muta în oraș, iar alții fac naveta în special la Slobozia. Acest oraș, devenit din 1968 reședința județului, iar recent municipiu exercită o puternică influență și presiune asupra satului Poiana. În același timp, migrația dinspre Poiana spre urban are un caracter accentuat la categoriile tineri și bărbați, înregistrându-se un anumit echilibru instabil al raportului între vîrste și sexe. Consecința acestui fapt este o îmbătrînire și feminizare a populației rurale și a celei agricole în special. Astfel, în sat au mai rămas în jur de 270 de familii dar pentru aproximativ 100 dintre ele nu existau, la nivelul anului 1975, moștenitori direcți care să rămână în comunitate.

Din aceste motive se poate afirma că satul Poiana — ca totalitate de entități structurată în manieră formală și informală cu finalitate pentru cultivarea produselor agrozootehnice — constituie un exemplu tipic de sat de cîmpie în curs de depopulare. Satul dispune astăzi de o echipare și o înzestrare edilitară modestă, fiind necesară o îmbunătățire atât a rețelei de drumuri, asfaltarea șoselei principale, construirea de trotuare, cât și alte măsuri vizînd în primul rînd redimensionarea coordonatelor sale economice. Acest lucru se poate realiza, de exemplu, prin amplasarea unor obiective agroindustriale în zonă, care vor avea ca scop mărirea eficienței muncii țăranilor, înflorirea multilaterală a vieții satului, prin posibilitățile mai largi de afirmare socială și profesională.

Cu atât mai necesare apar aceste măsuri sociale și economice, cu cît în cadrul satului Poiana controlul social este atenuat iar vechilor norme și valori locale li s-au substituit norme și valori extralocale. În acest sens, eventuala cercetare asupra satului ar putea avea ca obiectiv, printre altele, studierea structurilor și comportamentelor latente, căutîndu-se răspuns la întrebările: care sînt cauzele care produc formele diverse de răspunsuri ale indivizilor la ambianța exterioară? care sînt motivele pentru care aceste răspunsuri diferă în spațiu și timp? și în fine, care sînt motivele care duc la schimbarea conduitei oamenilor? De fapt, întrebarea fundamentală la care trebuie căutat răspunsul este următoarea: care sînt schimbările în relațiile sociale și în suprastructura satului, ca urmare a schimbărilor economice petrecute în baza economică a satului Poiana? Aici are cîmp larg de afirmare vechea cercetare a lui Mircea Stăncescu, care poate fi prelungită și reformulată în cadrul realităților Poienii socialiste. Ce anume s-a schimbat în viața satului Poiana față de anul 1938, cînd a efectuat Mircea Stăncescu cercetarea sa?

Pentru a se obține răspuns la aceste întrebări pot fi studiate în primul rând instituțiile care exprimă relațiile socialiste: consiliul popular, școala, căminul cultural, unitățile comerciale, sanitare, cooperatiste și economice de stat etc. Vor fi studiate de asemenea grupurile sociale pe de o parte, opiniile, concepțiile, atitudinile, valorile și trebuințele oamenilor pe de altă parte. În fine, se va urmări cercetarea diverselor probleme economice, tehnice, biologice etc. precum și a problemelor privind adaptarea oamenilor la produsele culturale noi, de tip urban.

Vom exemplifica cu trei din numeroasele probleme cu care se confruntă satul Poiana: a. integrarea absolvenților școlii din Poiana în activități utile satului; b. strămutarea satului din zona inundabilă; c. efectele interacțiunii dintre satul Poiana și orașul Slobozia.

Referitor la prima problemă trebuie pornit de la faptul că azi, spre deosebire de trecut și ca urmare a preocupărilor constante pentru asigurarea celor mai bune condiții de muncă și învățatură tineretului școlar, comuna Poiana dispune de o bază didactico-materială corespunzătoare, cu spații de școlarizare extinse, cu săli noi de clasă, cu laboratoare moderne, cabinete și ateliere de lucru care contribuie la creșterea gradului de instruire și lărgirea orizontului de cunoaștere al elevilor. Informațiile pe care le vor obține investigatorii se vor referi, în acest context, la posibilitățile ca absolvenții școlii din sat, ca și cei plecați la alte școli de calificare, să se întoarcă în Poiana, determinându-se măsuri pentru integrarea acestora în activități utile satului.

Legat de cea de-a doua problemă, posibilitatea reorganizării satului prin strămutarea vetrei pe „deal” — denumire pe care, cum arată Mircea Stăncescu în studiul său, o dădeau localnicii rîpei Bărăganului și care s-a păstrat neschimbată — întîmpină greutăți datorită costului locuințelor „tip” etajate, prea ridicat pentru resursele locuitorilor. Față de fenomenul retragerii unor săteni din comunitate în urma inundațiilor din 1975 — care totuși n-au afectat grav satul —, retragere datorată însă în principal faptului că satul oferă prea puține posibilități de afirmare, nu s-au găsit încă soluțiile optime și de perspectivă.

În fine, interacțiunea dintre orașul Slobozia — reședința județului — și satul Poiana, privită în dinamică (în monografia lui Mircea Stăncescu era analizată concurența dintre aceste două localități, pînă la construirea podului peste Ialomița satul Poiana fiind un centru comercial mult mai prosper decît Slobozia), poate și trebuie să constituie un aspect de studiat în cadrul unei cercetări zonale. Retroacțiunea pozitivă și negativă generată de industrializarea orașului Slobozia are unele influențe asupra populației rurale, care se cer controlate și dirijate, impactul acestui centru urban recent industrializat fiind un fapt hotărîtor pentru evoluția satului Poiana.

Concluzii

Argumentele pentru a aprecia că satul Poiana poate deveni o comună agroindustrială modernă sînt suficiente. De pildă, la Poiana este stringent necesară structurarea unui centru civic apt să asimileze tehnica contemporană și confortul urban. Dar pentru a se obține soluțiile acestei probleme, factorii de decizie trebuie să cunoască și să respecte cerințele locuitorilor, ca și condițiile concrete ale mediului rural, ceea ce solicită aportul sociologilor. Acești specialiști pot studia contradicțiile din activitatea socială a comunității Poiana, disfuncționalitățile și căile de lichidare a acestora, constituind un ajutor direct al factorilor de decizie, prin faptul că le oferă datele necesare pentru fundamentarea științifică a hotărîrilor și măsurilor sociale economice și politice.

Considerarea satului Poiana ca realitate complexă, economică, productivă, organizațională, culturală și interpersonală oferă nenumărate posibilități atât pentru investigator, cit și pentru forurile administrative și social-politice, în vederea abordării în mod creator a problemelor satului Poiana, importante atât teoretic cit și practic și a căror rezolvare va contribui în mai mare măsură la ameliorarea condițiilor de viață din acest vechi sat din Cîmpia Română.